

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Волошенюка Назарія Михайловича на тему «Конституційно-правове регулювання передвиборної агітації під час виборів депутатів парламенту: зарубіжний досвід та українська практика», що подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

1.Актуальність теми дослідження та її зв'язок з планами наукових робіт. Подальші демократичні зміни, які відбуваються в українському суспільстві та які спрямовані на формування України як демократичної, правової, соціальної держави ставлять на порядок денний цілий ряд питань державницького характеру, що обумовлені необхідністю здійснення в нашій державі демократичних перетворень, запровадження у вітчизняну державно-правову практику вироблених світовою спільнотою стандартів сучасного конституціоналізму. У зв'язку з цим актуалізується проблема конституційно-правового забезпечення в Україні народовладдя як основи формування та здійснення влади, участі народу у вирішенні питань, пов'язаних з формуванням представницьких органів публічної влади, а в цьому плані звертає на себе інститут передвиборної агітації, який виступає важливим елементом виборів, охоплює підготовку та розповсюдження певної інформації агітаційного характеру, завдяки чому визначається електоральний корпус учасників виборчих перегонів, отримується виборцями необхідна їм для голосування інформація про кандидатів у народні депутати та політичні партії, які є суб'єктами виборчої кампанії.

Попри значну кількість досліджень, присвячених характеристиці передвиборної агітації під час виборів депутатів парламенту (цьому питанню присвятили свої роботи М.О. Баймуратов, Ю.Б. Ключковський, О.Д. Лізунова, О.В. Марцеляк, Ю.Р. Мірошніченко, В.Ф. Погорілко, І.М. Поспелова, В.О. Серьогін, О.В. Совгіря, М.І. Ставнійчук, Ю.М. Тодика, В.Л. Федоренко, В.М. Шаповал, Ю.С. Шемшученко, В.Є. Шеверєва, Л.М. Шипілов, А.О.

Янчук, Ю.О. Ясочко та інші), в науці конституційного права не вироблено єдиного підходу до розуміння поняття передвиборної агітації та не розкрито належним чином всі аспекти її здійснення на виборах народних депутатів України та парламентаріїв інших розвинутих демократичних країн.

Також незважаючи на те, що національне виборче законодавство постійно удосконалюється, воно не завжди враховує зарубіжну практику, залишаються поза увагою вітчизняних законодавців цілий ряд питань, пов'язаних з удосконаленням національної моделі передвиборної агітації на виборах народних депутатів України.

Усі вищезазначені обставини дають підстави стверджувати про актуальність теми запропонованого дослідження та його теоретичну і практичну значущість.

Дисертаційне дослідження відповідає пріоритетним напрямкам розвитку правової науки на 2016-2020 роки, затвердженим Постановою Загальних зборів Національної академії правових наук України від 3 березня 2016 р., Плану заходів з виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» у 2015 році, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 4 березня 2015 року № 213-р., а також плану науково-дослідної роботи кафедри конституційного права та порівняльного правознавства ДВНЗ «Ужгородський національний університет» на 2015-2020 рр.

2. Наукові положення, розроблені особисто дисертантом та їх новизна.

Наукова новизна отриманих результатів визначається тим, що дана дисертація є однією з перших спроб комплексного монографічного дослідження проблеми конституційно-правового регулювання передвиборної агітації на парламентських виборах. Результатом проведеного наукового дослідження стало формулювання низки принципово нових положень та удосконалення раніше запропонованих.

вперше:

- визначено категорію “передвиборна агітація” як комплексного багатогранного конституційно-правового явища, яке розкривається в сукупності

теоретичних конструкцій, базових юридичних понять і категорій у таких практично-прексеологічних аспектах як форма, зміст і суть;

- доведено, що з розвитком новітніх технологій у передвиборній агітації все частіше використовують Інтернет, що ставить перед вітчизняним законодавцем відповідальне завдання – встановити чіткі правові рамки його використання для ведення передвиборної агітації, зокрема поширити на умови його використання у передвиборній агітації вимоги Виборчого кодексу України щодо строків, суб'єктного складу та фінансування передвиборної агітації, а також ті обмеження, які вже наразі закріплені в чинному виборчому законодавстві;

- проведено порівняльно-правовий аналіз та виявлено особливості конституційно-правового забезпечення організації передвиборної агітації на парламентських виборах в Україні та більше двадцяти розвинутих демократичних країн Європи, Азії, Південної і Північної Америки;

- виходячи з зарубіжної виборчої практики аргументовано, що для вирішення окремих проблем щодо використання ЗМІ у передвиборній агітації, вітчизняному законодавцю варто було запровадити в Україні з метою здійснення ефективного контролю за розподілом ефірного часу між учасниками виборчих перегонів і законністю його використання спеціального інституту – медійного виборчого омбудсмена;

удосконалено:

- визначення передвиборної агітації під час виборів народних депутатів України – це визначений Конституцією і законами України етап виборчого процесу, який має політико-правовий характер, і являє собою діяльність, що охоплює комплекс форм, засобів, дій з підготовки та розповсюдження агітаційної інформації окремими виборцями, політичними партіями – учасниками виборчого процесу, кандидатами у народні депутати з метою спонукати виборців взяти участь у виборах і проголосувати за або не голосувати за певного кандидата у депутати чи партію – суб'єкта виборчого процесу;

- поняття політичної реклами – це інформація про політичну партію чи окремих політиків загальнонаціонального або місцевого рівнів, розповсюджена

в будь-якій формі та в будь-який спосіб, що має на меті прямо або опосередковано привернути увагу до суб'єктів політичного процесу, сформувавши або підтримати обізнаність громадян про них та спрямувати політичну поведінку громадян на підтримку таких суб'єктів політичного процесу у суспільному житті, зокрема, під час виборів (референдумів);

- дефініцію соціальної реклами, під якою пропонується розуміти інформацію будь-якого виду, що розповсюджена в будь-якій формі, яка спрямована на досягнення суспільно корисних цілей, популяризацію загальнолюдських цінностей і розповсюдження якої не має на меті отримання прибутку чи привернути увагу до суб'єктів політичного процесу в Україні та спрямувати політичну поведінку громадян на підтримку певних суб'єктів політичного процесу у суспільному житті під час виборів (референдумів);

- класифікацію моделей використання електронних (аудіовізуальних) засобів масової інформації в період передвиборної агітації на парламентських виборах і виділено, по-перше, ліберальну, консервативну та змішану моделі можливостей суб'єктів виборчого процесу отримувати ефірний час для агітації; по-друге, моделі щодо використання у передвиборній агітації приватних телерадіокомпаній: країни, в яких в період передвиборної агітації дозволена реклама на приватних телерадіокомпаніях (ФРН, США, Фінляндія) та країни, де проведення передвиборної кампанії через приватні аудіовізуальні засоби масової інформації забороняється (Чехія, Словаччина) і країни, які вдалися до змішаного підходу використання у передвиборній агітації електронних ЗМІ: державні телерадіокомпанії обов'язково надають ефір для агітаційних матеріалів, а комерційні (приватні) роблять це на власний розсуд, але з дотриманням принципу рівності (Російська Федерація, Молдова, Білорусь); по-третє, моделі за яких в країнах має місце законодавче регламентування загального ефірного часу, що виділяється на передвиборну агітацію (ФРН) і в яких така регламентація відсутня;

набули подальшого розвитку:

- науковий підхід що політична реклама є одним з різновидів реклами в цілому і має підпадати під повне регулювання Закону України "Про рекламу" та

супроводжуватися окрім внесення доповнень до ст. 1 Закону України “Про рекламу” через запровадження дефініції політичної реклами також:

1) уточненням у ст. 1 Закону України “Про рекламу” дефініції “соціальна реклама”;

2) визначенням в Законі України “Про рекламу” особливостей поширення політичної реклами в період передвиборної агітації;

3) визначенням в Законі України “Про рекламу” механізму оплати політичної реклами, яка повинна мати особливості у порівнянні з комерційною, а також у період передвиборної агітації;

- наукова позиція вітчизняних і зарубіжних вчених правників, що основними критеріями, які дозволяють розмежувати агітацію від інформування виборців є: мета, характер та зміст цих правових явищ, суб’єкти впливу, суб’єкти поширення, строки проведення передвиборної агітації та інформаційного забезпечення виборів;

- обґрунтування пропозицій щодо удосконалення Виборчого кодексу України у сфері регулювання передвиборної агітації в частині визначення статусу агітаторів, строків проведення передвиборної агітації, форм і засобів її проведення, обмежень щодо здійснення передвиборної агітації.

3. Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, які захищаються. Усі наукові результати достовірні та достатньо обґрунтовані, що підтверджується наступними положеннями:

- основні положення та висновки дисертації були оприлюднені на міжнародних наукових та науково-практичних конференціях;

- основні положення дисертації викладені у чотирьох наукових статтях, опублікованих у фахових виданнях, у тому числі в одному зарубіжному науковому виданні, серед яких, «Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція», Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького. Серія Право, «Південно-український правничий правопис», «Порівняльно-аналітичне право», Visegrad Journal on Human Rights».

4. Наукове та практичне значення дисертаційної роботи. У дисертації сформульовані й обґрунтовані висновки і пропозиції, які дають можливість поглибити концептуальні основи становлення і розвитку засад демократичної, правової держави, окреслити роль виборів і передвиборної агітації в цих державотворчих процесах. Отримані висновки і положення можуть бути використані:

- у *науково-дослідній діяльності* – для подальших наукових досліджень та характеристики народовладдя в Україні, конституційно-правових засад виборів народних депутатів України та депутатів парламентів зарубіжних країн;

- у *сфері нормотворчості* – при вдосконаленні чинної законодавчої бази шляхом виявлення й подальшого усунення неточностей, прогалин, подолання наявних суперечностей у сфері регулювання передвиборної агітації під час виборів народних депутатів України;

- у *навчальному процесі* – при викладанні навчального курсу “Конституційне право України”, “Конституційне право зарубіжних країн”, розробці та вдосконаленні спеціальних курсів. Матеріали дослідження, положення та висновки можуть бути використані при підготовці навчальних програм та підручників з курсів “Конституційне право України”, “Конституційне право зарубіжних країн”, а також при підготовці методичних рекомендацій з цих курсів;

- у *практичній діяльності* – в роботі вітчизняних органів державної влади, місцевого самоврядування, формуванні правової культури політичних і громадських діячів та інших громадян України.

5. Використання результатів роботи. Основні положення, узагальнення та висновки дисертаційного дослідження автором апробовані на засіданнях кафедри конституційного права та порівняльного правознавства ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Окремі положення, висновки, пропозиції та рекомендації, сформульовані в дисертації, отримали також апробацію в наукових доповідях на: Міжнародній науково-практичній конференції “Правоохоронна функція держави: теоретико-методологічні та історико-правові проблеми” (Харків, 2019 р.), Міжнародній

науково-практичній конференції “Конституційно-правове будівництво на зламі епох: пошуки оптимальних моделей” (Ужгород, 2019 р.), Міжнародному круглому столі “Децентралізація влади в Україні: перші кроки і перспективи подальшого конституційного забезпечення” (Київ, 2019 р.), Міжнародній науково-практичній конференції “Правові засади взаємодії органів публічної влади з інституціями громадянського суспільства в Україні та зарубіжних державах” (м. Київ, 2019 р.).

6. Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана з правильним вживанням юридичної та спеціальної термінології. Стель викладення в дисертації матеріалів дослідження, наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечують легкість і доступність їх сприйняття.

7. Відповідність діючим вимогам щодо оформлення дисертації. Дисертація Волошенюка Н.М. на тему «Конституційно-правове регулювання передвиборної агітації під час виборів депутатів парламенту: зарубіжний досвід та українська практика» є завершеним і самостійним науковим дослідженням, результати якого мають цінність і наукове значення для подальших досліджень конституційно-правового регулювання передвиборної агітації під час виборів депутатів парламенту.

8. Відповідність змісту дисертації спеціальності, з якої вона подається до захисту. Дисертаційна робота Волошенюка Н.М. на тему «Конституційно-правове регулювання передвиборної агітації під час виборів депутатів парламенту: зарубіжний досвід та українська практика» відповідає паспорту спеціальності 081 «Право». Це забезпечується предметною областю дослідження та основними методами дослідження.

9. Зауваження та рекомендації:

- вартує більш детального дослідження проблематика методів та технологій політичної реклами під час проведення передвиборної агітації;

- робота значно виграла б, якщо б дисертант приділив більше уваги проблематиці нейтралізації адміністративно-правового ресурсу під час проведення передвиборної агітації.

Відзначимо, що здобувачем було враховано значну кількість основних рекомендацій, наданих рецензентами у процесі попередніх обговорень роботи. Зазначені зауваження та побажання не впливають на загальну позитивну оцінку роботи та не зменшують її наукової новизни і практичної цінності, тому не є перешкодою для її представлення в спеціалізовану вчену раду для офіційного захисту.

10. Відповідність дисертації вимогам, передбаченим «Порядком проведення експерименту із присудження ступеня доктора філософії». Дисертаційна робота Волошенюка Назарія Михайловича на тему «Конституційно-правове регулювання передвиборної агітації під час виборів депутатів парламенту: зарубіжний досвід та українська практика» повністю відповідає вимогам пунктів 9-15 «Порядку проведення експерименту із присудження ступеня доктора філософії» Постанови Кабінету Міністрів України №167 від 06.03.2019 р.

11. Кількість наукових публікацій, повнота опублікування результатів дисертації та особистий внесок здобувача до всіх наукових публікацій, опублікованих співавторами та зарахованих за темою дисертації. Основні положення дисертації знайшли своє висвітлення у восьми наукових публікаціях, в тому числі у чотирьох статтях, три з яких опубліковані в Україні у виданнях, визначених фаховими для юридичних наук, одна – у зарубіжному виданні, і чотирьох тезах доповідей на наукових конференціях.

12. Результати перевірки роботи на академічний плагіат. У ході перевірки дисертації запозичень матеріалу без посилання на відповідне джерело не виявлено. Перевірка проводилася сертифікованою програмою Unicheck.

Результати дисертації апробовано на засіданні фахового семінару № 1 від 12.12.2019 р. За результатами засідання фахового семінару ухвалено затвердити позитивний висновок рецензентів щодо рекомендації захисту в спеціалізованій вченій раді дисертаційної роботи Волошенюка Назарія Михайловича на тему «Конституційно-правове регулювання передвиборної агітації під час виборів депутатів парламенту: зарубіжний досвід та українська

практика» на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Дисертаційна робота **рекомендована до захисту** у спеціалізованій Вченій Раді за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент:

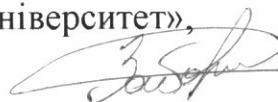
завідувач кафедри конституційного
права та порівняльного правознавства ДВНЗ
«Ужгородський національний університет»,
доктор юридичних наук, професор

Ю.М. Бисага

Рецензент:

професор кафедри цивільного права та процесу
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»,
доктор юридичних наук, професор

В.В. Заборовський